

Fælleslæsning som mental sundhed

Mette Steenberg, Professionel læser,
AUH

Sund By Netværksmøde

Vejle 18.09.14

Oversigt

Biblioterapi – litteraturens historie indenfor den medicinske verden. To problemer: ingen teori om litterær læsning + litteraturen reduceres til middel.

“Fælleslæsning”. Erfaringer fra et etnografisk studie.

Læseoplevelsen: Dens kvalitative dimensioner.

Participatory arts practices – way to go.

Betydningen af det deltagende engagement for mentalt velvære

Biblioterapi definition

MeSH (medical subject headings) definition: "A form of supportive psychotherapy in which the patient is given carefully selected material to read".

"the guided use of reading, always with a therapeutic outcome in mind" (Katz and Watt 1992).

Den intenderede terapeutiske læsning: læsning som middel

Biblioterapiens historie

Det 18. og 19 århundrede:

Skelnen mellem den fysiske (medicinske) og den ”moralske” behandling (svarende – stort set – til ergoterapien i dag).

Hospitalsbiblioteker som en central (moralsk) behandlingsenhed: religiøse, og andre moralske skrifter

Benjamin Rush og John Minson Galt, US pioneers (1810)

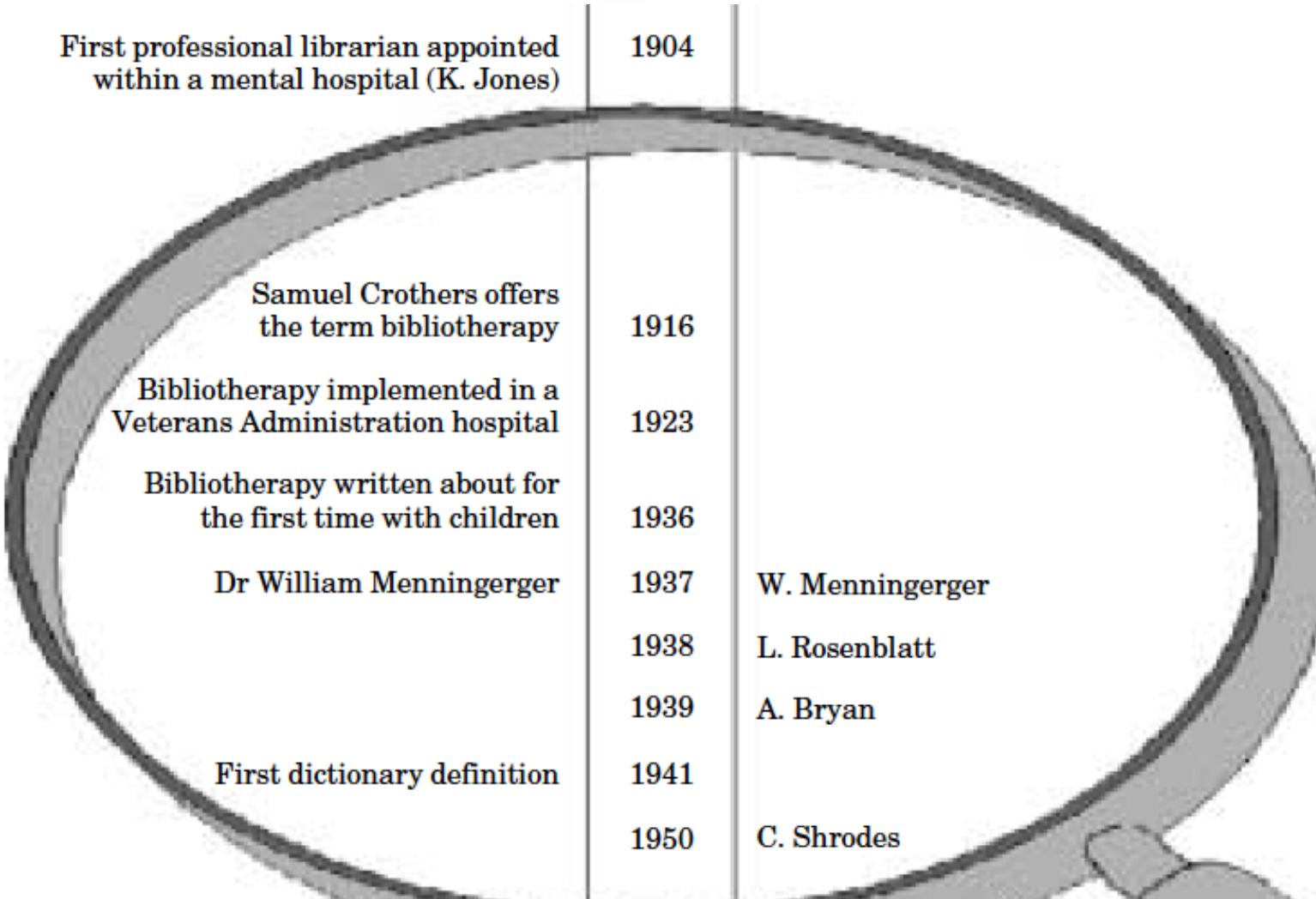
Skelnen mellem: underholdning og viden

- Her kommer den litterære læsning ind

“Literature related to illness or problems, as well as fiction or poetry, may be incorporated as a therapeutic adjunct to help people gain knowledge and insight” (Katz 1992: 173)

I den medicinske verden idag distinktion mellem: kognitiv og affektiv biblioterapi (selvhjælpsbøger versus litterær læsning)

Biblioterapi i det 20. århundrede

First professional librarian appointed within a mental hospital (K. Jones)	1904	
Samuel Crothers offers the term bibliotherapy	1916	
Bibliotherapy implemented in a Veterans Administration hospital	1923	
Bibliotherapy written about for the first time with children	1936	
Dr William Menninger	1937	W. Menninger
	1938	L. Rosenblatt
	1939	A. Bryan
First dictionary definition	1941	
	1950	C. Shrodes

En kamp mellem discipliner og faggrupper

Den evidensbaserede forskning versus den praksisbaserede.

Dr. Menninger (in Hanning 1939) bibliotherapy is “a treatment method and as such must be directed by a physician” versus “the stated goal...is to promote socialization” (Dunkel, 1976: 419) og må derfor varetages af den del af personalet der arbejder miljøterapeutisk med relationerne.

Caroline Schrodes

"a process of dynamic interaction between the personality of the reader and literature - an interaction which may be used for personality assessment, adjustment and growth" (Russell and Shrodes, 1950).

Den aktive biblioterapeutiske proces:

“(1) identification, including projection and introjection (2) catharsis, and (3) insight” leading to self-recognition. (Shrodes 1955:24).

Uanfægtede hypoteser

Når litteraturen har en terapeutisk effekt skyldes det:

1. Identifikation. Fra den spontane identifikation til den tematisk motiverede og/eller betydningen af en rollemodel. Men hvad vil det sige at identificere sig og hvornår og hvordan sker identifikation?
2. Guidens rolle. Fra litteraturen som guide til en uddannet terapeuts brug af litteratur.

Current state

EBM: Den kognitive biblioterapi (selvhjælpsbøger
eks “feeling good”, Burns 1990)

Ganske få effekstudier der indrager den litterære
læsning

Case studies: beskrivelse af proces

Fælles for begge: ingen teori om hvad den
litterære læsning kan og gør

Læseoplevelsens kvalitative dimensioner

Reader-response: forskning i den interaktion der foregår mellem en læser og en tekst.

Disse interaktioner er forskellige, afhængig af tekst og læser

Rosenblatt: æstetisk versus efferent læsning

Fænomenologisk læser-respons forskning:
forskellige former for interaktion skaber
forskellige kvalitative og distinkt forskellige
læseoplevelser

Selv-modifiserende følelser

Et ekspressivt engagement

Kendetegnet ved:

1. En udviskning af grænserne mellem læserselvet og tekstens selv (metaforisk identifikation: A er B). Eks brug af pronomient “du”
2. Analogier mellem tekst og selv
3. Opmærksomme på tekstens sanselige kvaliteter: billedsprog, rytme, lyd etc

Fælleslæsning i praksis

Fælleslæsning: etnografisk studie

Hvad er fælleslæsning: læsning af skønlitterære tekster i grupper, ledet af en læseguide: fælles højtlesning og refleksion

Hvor: Læsegrupper i psykiatrien, i kriminalforsorgen, i community settings (beboerhuse), åbne væresteder, på biblioteker

Vigtig social teknologi: det fælles tredje som medierende objekt for sociale interaktioner: online mentaliseringsproces og in situ social skills training.

Et ekspressivt engagement?

Relationen mellem læseformen,
læsemåden/engagementet og læseudbyttet

Hvordan faciliterer man et ekspressivt engagement? Hvordan bringer man læseren ind i læsningen (GIR) på en måde, der skaber dette særlige engagement?

1. Tekster

2. typer af spørgsmål (hvordan fremfor hvorfor),

3. personlighed (diagnose)

Participatory arts practices

Betydningen af det deltagende engagement i æstetiske processer for den enkeltes mentale sundhed.

Litteraturen traditionelt set på som en passiv og privat aktivitet, derfor primært billedkunsten, korsang, musikudøvelse, drama der har indtaget denne arena.

Men fælleslæsning er en medskabende æstetisk proces (“at sige noget mere” + ” the feeling of if”) hvor man investerer og modificerer sit selv.

Hvad nu?

Kombinere det traditionelle effektstudie med det fænomenologiske litteraturstudie.

‘Effekt: sociale og neuro-kognitive funktionsniveau + den oplevede værdi af signifikante øjeblikke

Proces: engagement som medierende faktor.

Hvilke former for engagement kan vi relatere til hvilke typer af udbytte.

Sundhed & Kultur

Samarbejde på tværs af sektorer og fastholde sin faglighed

Hvordan gør vi det?

Og hvordan undgår vi at instrumentalisere kunsten og den æstetiske erfaring i den gode sags tjeneste?

Betydningen af det æstetiske sprog også i den professionelle sfære.

Tak for denne gang!

